

TRUTH UNTO ETERNITY

Parshas Vayairo

By Rabbi Menachem Rokeach

When Abraham is promised Sarah will bear him a son, after he already had a son Yishmoel, through Hagar, Hashem tells him “AVOL (however) your wife Sarah will bear you a son, and you shall call him Yitzchok, and I will fulfill My covenant with him as an everlasting covenant for his offspring after him” (Beraishis 17:19). Targum Unkeles interprets the word AVOL “b’KUSHTA”, Aramaic for “in truth”. It is obvious, accordingly, that Yitzchok and his offspring are the foundation of truth. It signifies that from Yitzchok will emerge the nation of Torah, the Zenith, the culmination, the heart of truth. “Emes” refers to Torah (Brochos 5a).

“The Torah of Hashem is perfect... The testimony of Hashem is trustworthy... the judgments of Hashem are true...” (Tehilim 19:8-10).

The Bracha, after reading a Parsha (b’Tzibur) emphasizes the everlastingness of the truth, “Toras Emes, V’Chayai Olom”.

The Divrei Yechezkel, of Shiniva, elaborates on the Targum's translation “B’Kushta” (in truth). The emphasis on Kushta in connection with the birth of Yitzchok is a sequence to the mention, in the preceding sentence, of Yishmoel, who, in contrast, was lacking the character of Kushta.

The Shiniver maintains this thesis in Parshas Vayairo, in the Akaida. The portion of the Akaida begins “and it happened after these things that Hashem tested Abraham...” (with Akeidas Yitzchok). “After these things...” What things? Rashi quotes the Midrash that it refers to the contention between Yishmoel and Yitzchok, in which Yishmoel claimed supremacy because he was circumcised at the age of thirteen and could have refused but did not. To this Yitzchok responded “I would even give my whole life to Hashem.” This resulted in the Akaida. Yishmoel's claim, says the Shiniver, was not true, because in fact he was forced.

One proof is the sentence "On that very day was Abraham circumcised ("NIMOL" in the singular) and Yishmoel his son" (17:26). Referring to two people, it should have said "NIMOLU" in the plural. However, only Abraham was with Rotzon (intentional), Yishmoel was not.

The Akaida, which occurred as a result of the "these words" between Yishmoel and Yitzchok, was thus an expression of truth, the highest level of truth, which remains forever. We conclude the blessing on Rosh Hashanah "And Your word is true and endures forever." As a symbol of truth, everlasting truth, the Akaida remains a great merit to Israel forever. On Rosh Hashanah in Zichronos we conclude with the supplication "May You mercifully remember TODAY the Akaida of Yitzchok for the sake of his offspring".

The Book of Micha concludes (7:20) "Grant truth to Yaakov, kindness to Abraham..." Yaakov, in Jewish tradition, is the symbol of truth, and Abraham the symbol of Chesed (kindness). What about Yitzchok? Does Micha ignore him? In fact, however, Yaakov is "granted" truth, whereas Yitzchok initiated truth from birth, as the Targum (above) says about him B'Kushta. It is from Yitzchok that Yaakov inherited the principle.

So why is Yaakov, and not Yitzchok, mentioned in connection with Emes? The answer is Truth, means lastingness, which is proven by the tenacious adherence of the principle by the son. The greatest compliment regarding truth is showered upon Yitzchok, by demonstrating the principle kept by his son, and continues forever.

The very Shema Yisroel was recited originally by the children of Yaakov, Yaakov responding Boruch Shaim... (Prochim 56a). Teaching children Torah is one of the basics mentioned in the portion of Shema. The word "Emes" is thus appropriately attached at the conclusion of Shema, for Emes means eternal truth.

הגדת עדות בקריאת שמע

פרשת וירא

הרב מנחם רוקח

ישראל". ולכאן איך שייך עדות? הלא בעדים יש חקירה ודרישה, למשל דעות הלואה איפה היית, באיזה יום ובאיזה שעה היתה הלואה.

אך כנראה היהודי החרדי הקורא את שמע בכוונה עצומה, במסירת נפש ממש במחשבה, עולה למדרגה, ממדרגת אמונה למדרגת קרוב לידיעה, עד שיכול להעיד. וזאת הי' מדרגת אברהם, שעליו כתיב (בראשית ב:ד) אלה תולדות השמים והארץ בהבראם... אותיות באברהם, כי בזכות אברהם נבראו שמים וארץ, שאברהם הי' על מדרגה שיכול להעיד על הבריאה מאת השי"ת. גם בפסוק ואהבת את ה"א יש במדרש אהבהו על הבריות כמו אברהם, ובירושה יש לכל יהודי כח זה להעיד.

[להעיר: שיש באמונה מעלות גדולות, זכר חסדו ואמונתו לבית ישראל, אולי יותר מידיעה. איתא בספרים קדושים על משה רבנו שהי' ענו מאד מכל האדם" (במדבר יב:ג), לפי שאצלו הי' ידיעה, "פה אל פה אדבר בו", ויש באמונה מעלות יותר מידיעה, לכן הי' ענו מאד מכל האדם.

וכן נקרא העקידה "עקידת יצחק" הגם שזאת הי' נסיון לאברהם יותר מנסיון ליצחק, לפי שאברהם הי' קרוב יותר לידיעה, (הגם לא על מדרגת משה), ששמע מאת הקב"ה, ויצחק הי' יותר קרוב לאמונה (שהאמין שכן צוה הקב"ה לאביו).

בריש פרשתנו, וירא אליו ה', ברש"י (מגמ' ב"מ פ:): לבקר את החולה. במפרשים: לפי שלא מצינו שום דיבור או אמירה, אלא הביקור גופא הוא העיקר, להיות עמו, ויש בזה חיזוק. ועי' אוה"ח שאחר הברית שקיים אברהם וירא עליו שאברהם נעשה מרכבה לשכינה. ויש להוסיף דמכיון שתכלית ביקור חולים לחזקו ולאמצו, (ובקשה להשי"ת והתקוה לרפואה), אין לך חיזוק גדול יותר מזה שנעשה מרכבה לשכינה.

והנה בהמשך רש"י והוא ישב פתח האהל, ישב כתיב, ביקש לעמוד, אמר לו הקב"ה שב ואני אעמוד, ואתה סימן לבניך שעתידי אני להתייצב בעדת הדיינים והן יושבין, שנאמר (תהלים פב:א) אלקים נצב בעדת א-ל בקרב אלקים ישפוט.

ותמיהא דבמדרש רבה (ריש פ' מח) איתא ענין אחר: ביקש לעמוד א"ל הקב"ה שב ואתה סימן לבניך שיהו יושבים בשעת קריאת שמע. התמיהא בכפלים, דמלבד הסתירה עוד צ"ע איזה שייכות לתרווייהו למצות ביקור חולים.

נר' לומר: מצינו בק"ש שיש אפשרות ליהודי בשעת ק"ש לעלות למדרגה מעלה מעלה עד שיכול להעיד שהשם אלקינו ה' אחד. בנוסח ספרד בתחנה שאחר שמונה עשרה ונפילת אפים "וזכור עדותנו בכל יום תמיד אומרים פעמים באהבה שמע

ובזה יתיישב שאין כאן סתירה, שב ואתה סימן לבניך לגבי ק"ש, שב ואתה סימן לבניך לגבי ישיבת הדיינים, היינו הך, שמכיון שבק"ש יש הגדת עדות (ודיינים, שרוב עדות הרי הוא לפני הדיינים) נמצא ק"ש ודיינים באים כאחד*.

עוד נשאר לבאר על תרומיהו איזה שייכות למצות ביקור חולים שקיים הקב"ה בביקורו לאברהם, י"ל הנה בארבעה צריכים להודות (אחד מהם חולה שנתרפא) כתיב "וירוממוהו בקהל עם ובמושב זקנים יהללוהו" (תהלים קז:לב).

בשלחן ערוך וש"ך לא רק זקנים תלמידים חכמים (אין זקן אלא מי שקנה חכמה), אלא בעיני רבנן דתנו הלכתא (במשנה ברורה סימן רי"ט ס"ק ז), היינו בעלי הוראה. ולכאן מדוע לא די ציבור עשרה שומרי תורה כמו לתפלה ולקדוש ושכל דבר קדושה.

נר' לומר שבעלי הוראה יפסקו פסק הלכה שאם נשאר עליו החולי כבר יצא ביסורין עד היום וכבר נתקיים הגזירה, ומעתה יהי' בריא, עכ"פ שייך דיינים למצות ביקור חולים, וממילא גם ישיבה בק"ש כדלעיל ששייך עדות ודיינים בק"ש.

(* לא אמנע מלספר הדלהלן: אחד ממתפללי בהמ"ד בני יששכר, מר רייך ע"ה, הי' עליו לקיים מצות חליצה לאלמנת אחיו, שנפטר בלי השאיר זש"ק. החליצה נתקיים אצל בהמ"ד מעזיבוז, תחת הנהלתו של הגאון הצדיק ר' משה ביק זצ"ל. אך כנראה רצה הנ"ל לחנך את בנו הרב הגאון שליט"א שהוא יהי' ראש בי"ד עם עוד ב' רבנים מובהקים, ובוודאי לימדו כל ההלכות שצריך רב מסדר חליצה לדעת.

מר רייך הזמין אותי להיות שם, שהרי רב צריך להיות בקי בזה, ולא כל יומא אתרחיש סדר חליצה. גם הודיעו לתלמידי בהמ"ד גבוה בלעיקוואוד, ונאספו שמה כמו עשרים תלמידים שבאו לראות וללמוד ענין זה הבלתי רגיל. הרב ביק הצעיר ישב עם חברי הב"ד, ואביו הרב עמד קצת מרחוק, ושמר ברצינות מרישא עד גמירא. הי' תמוה אצלי מאד למה לא ישב רב הזקן החשוב מאד בזמן שכל הצעירים שנתרבו היו יושבים.

אחר כמה שנים שלמדתי פרשת וירא דברי רש"י ביקש לעמוד אמר לו הקב"ה שב ואני אעמוד שנאמר אלקים נצב בעדת א-ל בקרב א' ישפוט, והרי בסדר חליצה ע"י דיינים ג"כ חל הנ"ל, לכן לא רצה הצדיק הזקן לישוב אלא לעמוד לכבוד השכינה שהי' אז בעמידה, אלקים נצב בעדת א-ל.

